

КОНСТИТУЦІЙНИЙ ДОГОВІР

між Верховною Радою України та Президентом України про основні засади організації та функціонування державної влади і місцевого самоврядування в Україні на період до прийняття нової Конституції України

(Відомості Верховної Ради (ВВР) 1995, N 18, ст.133)

(Конституційний Договір втратив чинність на підставі Закону N 254/96-ВР від 28.06.96)

Верховна Рада України
як єдиний законодавчий орган -
з одного боку, та
Президент України
як глава держави і глава виконавчої влади -
з другого боку, тобто
Сторони,

що є суб'єктами конституційного права, які одержали свої повноваження безпосередньо від народу,
виходячи з того, що

відсутність нової демократичної Конституції України є гальмівним чинником на шляху здійснення економічних, а також політичних і державно-правових реформ;

відхилення Закону України "Про застосування Закону України

"Про державну владу і місцеве самоврядування в Україні" та зміни Конституції (Основного Закону) України у зв'язку з його прийняттям", спрямованого на реалізацію положень Закону України "Про державну владу і місцеве самоврядування в Україні", унеможливує належне функціонування всього державного механізму як у центрі, так і на місцях, стримує проведення економічних реформ, веде до подальшого зубожіння переважної більшості населення, загострення соціальних конфліктів;

наявність глибокої економічної, а також політичної кризи призводить до соціальної напруги в суспільстві, його криміналізації та до політичного протистояння владних структур,

з метою

уникнення неузгодженостей між чинними нормами Конституції (Основного Закону) України (888-09) і нормами Закону "Про державну владу і місцеве самоврядування в Україні" та введення цього Закону в систему правових актів, що визначають конституційний лад України;

подальшого забезпечення розвитку та успішного завершення конституційного процесу в Україні,
прагнучи до

забезпечення належного захисту прав і свобод людини і громадянина в умовах кризового стану;

створення надійних гарантій існування суверенної України, збереження цілосності та недоторканності її території;

реформування державної влади на засадах чіткого розподілу функцій між її законодавчою і виконавчою гілками як необхідної передумови подолання економічної, соціальної та конституційної кризи;

створення політико-правових умов для здійснення економічних реформ, підтримання виробництва, забезпечення фінансової стабільності та соціального захисту населення;

запобігання політичному протистоянню владних структур з його можливими руйнівними наслідками для долі всієї країни і суспільства;

забезпечення громадянського миру і спокою в Україні та створення умов для гідного життя і праці людини, консолідації всіх здорових сил суспільства,

враховуючи

позитивні надбання, здобуті в тривалому процесі узгодження позицій Президента України та Верховної Ради України під час роботи над проектом Закону "Про державну владу і місцеве самоврядування в Україні",

на основі

доброї волі Сторін, взаємних поступок та компромісу

дійшли згоди про таке:

I

На період до прийняття нової Конституції України організація та функціонування органів державної влади і місцевого самоврядування здійснюються на засадах, визначених Законом "Про державну владу і місцеве самоврядування в Україні", який Верховна Рада України схвалила 18 травня 1995 року більшістю голосів народних депутатів України, а саме:

РОЗДІЛ I

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Україна є демократичною, соціальною, правовою державою, яка утворена на основі здійснення українським народом свого суверенного права на самовизначення, виражає волю народу і захищає інтереси своїх громадян.

В Україні діє принцип верховенства Права.

Стаття 2. Вся повнота влади в Україні належить народові. Народ є єдиним джерелом влади і здійснює її як безпосередньо - шляхом референдумів, так і через систему державних органів та органів місцевого самоврядування.

Ніхто не може привласнити право здійснювати державну владу.

Стаття 3. Державна влада в Україні будується на засадах її розподілу на законодавчу, виконавчу і судову.

Стаття 4. Місцеве самоврядування в Україні здійснюється через територіальну самоорганізацію громадян безпосередньо та через органи місцевого самоврядування. Органи місцевого самоврядування обираються безпосередньо громадянами України, які проживають на території відповідно міста, селища, села.

Стаття 5. Всі органи державної влади і органи місцевого самоврядування в Україні здійснюють свої повноваження виходячи з пріоритетності прав і свобод людини. Забезпечення цих прав і свобод, охорона життя, честі і гідності людини - обов'язок держави.

Суспільне життя в Україні базується на засадах політичної, економічної та ідеологічної багатоманітності.

Власність в Україні є загальнодержавною, комунальною, колективною і приватною.

Закон гарантує рівний захист усіх форм власності, соціальну спрямованість ринкової економіки.

РОЗДІЛ II

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Стаття 6. Верховна Рада України є єдиним органом законодавчої влади України, до складу якого входять 450 народних депутатів, обраних на чотири роки на основі загального, рівного і

прямого виборчого права при таємному голосуванні.

Чергові вибори народних депутатів України проводяться в першу неділю квітня після закінчення чотирирічного строку повноважень попереднього складу Верховної Ради України.

Наступні вибори народних депутатів України проводяться за змішаною мажоритарно-пропорційною системою.

Порядок проведення виборів народних депутатів України, визначення їх результатів та визнання повноважень здійснюється відповідно до Закону України "Про вибори народних депутатів України" (3623-12).

Статус народного депутата України визначається Законом України "Про статус народного депутата України" (2790-12).

Стаття 7. Верховна Рада України проводить свою роботу сесійно.

Сесії Верховної Ради України складаються з пленарних засідань Верховної Ради України, а також засідань постійних та інших комісій, що проводяться у період між пленарними засіданнями.

Верховна Рада України збирається на першу сесію на тридцятий день після проведення виборів за повідомленням Голови Центральної виборчої комісії.

Чергові сесії скликаються Президією Верховної Ради України. Позачергові сесії скликаються Головою Верховної Ради України, Президією Верховної Ради України з їх ініціативи, або за пропозицією не менш як 1/3 складу Верховної Ради України, або з ініціативи Президента України.

Верховна Рада України працює відповідно до Регламенту Верховної Ради України (129а/94-ВР , 129б/95-ВР), який має силу Закону.

Стаття 8. Верховна Рада України обирає з числа народних депутатів України постійні комісії, які відповідно до Закону України "Про постійні комісії Верховної Ради Ук (116/95-ВР) та Регламенту Верховної Ради України ведуть законопроектну роботу, здійснюють попередній розгляд і підготовку питань, що належать до відання Верховної Ради України, а також контроль за виконанням законів та постанов Верховної Ради України. Верховна Рада України може створювати, коли визнає за необхідне, депутатські слідчі, ревізійні та інші комісії з питань, що належать до відання Верховної Ради України.

Стаття 9. Голова Верховної Ради України, його заступники, голови постійних комісій і керівники депутатських груп, фракцій Верховної Ради України утворюють Президію Верховної Ради України.

Президія Верховної Ради України є підзвітним Верховній Раді України органом, який здійснює свої повноваження в межах, передбачених цим Законом.

Стаття 10. Президія Верховної Ради України:

- 1) скликає чергові сесії Верховної Ради України;
- 2) організує підготовку сесій Верховної Ради України;
- 3) координує діяльність постійних комісій Верховної Ради України;

- 4) сприяє народним депутатам України у здійсненні ними своїх повноважень і забезпечує їх необхідною інформацією;

- 5) організує проведення всенародних обговорень проектів законів України та інших актів Верховної Ради України;

- 6) організує видання українською і російською мовами законів України та інших актів, прийнятих Верховною Радою України, Президією Верховної Ради України, сприяє виданню зазначених актів у перекладі іншими мовами, якими користується більшість населення відповідних місцевостей України.

Президія Верховної Ради України приймає постанови з питань, віднесених до її відання.

Стаття 11. Голова Верховної Ради України та його заступники обираються з числа народних депутатів України таємним голосуванням на строк повноважень Верховної Ради України. Вони можуть бути в будь-який час шляхом таємного голосування відкликані Верховною Радою новою Радою України.

Стаття 12. Голова Верховної Ради України:

1) здійснює загальне керівництво підготовкою питань, що розглядаються Верховною Радою України;

2) представляє Верховну Раду України у відносинах з посадовими особами, державними органами і об'єднаннями громадян в Україні та за кордоном;

3) представляє Верховній Раді України кандидатури для обрання на посади заступників Голови Верховної Ради України, головного редактора газети Верховної Ради України. Спільно з Президентом України подає кандидатури для призначення Верховною Радою України Голови Конституційного Суду України. Вносить пропозиції щодо кандидатур для призначення половини складу суддів Конституційного Суду України;

4) веде засідання Верховної Ради України, Президії Верховної Ради України, підписує акти Верховної Ради України та її Президії, видає розпорядження;

5) здійснює загальне керівництво апаратом Верховної Ради України.

Заступники Голови Верховної Ради України виконують за його дорученням окремі функції. Один із них заміщає Голову в разі його відсутності або неможливості здійснення ним своїх обо

Стаття 13. Народні депутати України працюють у Верховній Раді України на постійній основі. Вони не можуть поєднувати депутатську діяльність з іншою, крім викладацької, наукової та іншої творчої роботи.

Стаття 14. Народний депутат України не може бути притягнутий до кримінальної відповідальності, заарештований або підданий заходам адміністративного стягнення, що накладаються в судовому порядку, без згоди Верховної Ради України.

Стаття 15. Право законодавчої ініціативи у Верховній Раді України належить народним депутатам України, постійним комісіям Верховної Ради України, Президенту України, Кабінету Міністрів України, Верховному Суду України, Вищому арбітражному суду України.

Президент України, виходячи з невідкладності законодавчого врегулювання певної сфери суспільних відносин, може ставити питання про позачерговий розгляд внесених ним законопроектів. Такі законопроекти включаються до порядку денного засідань Верховної Ради України зразу ж після їх внесення і розглядаються згідно з Регламентом Верховної Ради України.

Стаття 16. Верховна Рада України розглядає і вирішує питання державного і суспільного життя, що потребують врегулювання законами України, а також здійснює установчі та контрольні функції, передбачені Конституцією України та цим Законом.

Верховна Рада України, крім законів України, в межах своїх повноважень, приймає постанови, заяви, декларації, звернення.

Стаття 17. Верховна Рада України:

1) приймає Конституцію України, закони України, кодекси та інші кодифіковані акти, вносить до них зміни і доповнення, дає їх офіційне тлумачення;

2) здійснює контроль за виконанням Конституції України, законів України та постанов Верховної Ради України;

- 3) здійснює контроль у сфері захисту прав людини;
- 4) розглядає та приймає рішення щодо Програми діяльності новосформованого Уряду України;
- 5) розглядає, вносить зміни і затверджує поданий Президентом України Державний бюджет України та здійснює контроль за його виконанням;
- 6) затверджує загальнодержавні програми економічного, соціального і національно-культурного розвитку, а також щодо охорони навколишнього природного середовища;
- 7) призначає вибори Президента України, проголошує акт про його обрання, приймає відставку Президента України;
- 8) розглядає щорічні та позачергові доповіді Президента України про внутрішню і зовнішню політику України;
- 9) ратифікує, денонсує міжнародні договори України чи оголошує про їх укладення або приєднання України до них;
- 10) приймає рішення про свій саморозпуск та одночасно призначає дострокові вибори народних депутатів України;
- 11) призначає вибори до місцевих Рад;
- 12) затверджує загальну структуру, чисельність Збройних Сил України, Прикордонних військ України, Національної гвардії України, Служби безпеки України, інших військових формувань, утворених відповідно до законодавства України;
- 13) затверджує укази Президента України про оголошення стану війни, запровадження воєнного стану на всій території України чи в окремих її місцевостях у разі воєнного нападу або загрози воєнного нападу на Україну, рішення про їх припинення або скасування, укладення миру і про загальну або часткову мобілізацію на території України у разі оголошення стану війни;
- 14) затверджує укази Президента України про запровадження на всій території України або в окремих її місцевостях надзвичайного стану;
- 15) утворює Раду оборони України і визначає перелік посадових осіб, які входять до її складу;
- 16) затверджує за поданням Президента України склад Центральної виборчої комісії по виборах народних депутатів України та Президента України;
- 17) призначає за спільним поданням Голови Верховної Ради України і Президента України Голову Конституційного Суду України. Призначає половину складу суддів Конституційного Суду України. Приймає присягу суддів Конституційного Суду України;
- 18) призначає за поданням Президента України Голову Верховного Суду України, Голову Вишого арбітражного суду України, Голову Правління Національного банку України та звільняє їх;
- 19) призначає та звільняє Генерального прокурора України за поданням Президента України;
- 20) призначає за поданням Президента України суддів Верховного Суду України та Вишого арбітражного суду України та звільняє їх у встановленому законом порядку;
- 21) повторно розглядає закон, щодо якого Президентом України застосовано вето;
- 22) приймає рішення з питань адміністративно-територіального устрою України, проводить найменування та перейменування населених пунктів України;
- 23) може оголосити вотум недовіри усьому складові Уряду України чи окремим його членам, що тягне за собою їх відставку;
- 24) приймає за власною ініціативою або з ініціативи не менш як трьох мільйонів виборців рішення про проведення всеукраїнських референдумів, оголошує результати всеукраїнських референдумів;
- 25) здійснює контроль за наданням Україною позик, економічної та іншої допомоги іноземним державам, а також за укладенням угод про державні позики і кредити та за використанням позик і кредитів, одержуваних Україною від іноземних держав;
- 26) скасовує правові акти Верховної Ради Автономної Республіки Крим у разі їх невідповідності Конституції і законам

України;

27) застосовує вето щодо указів Президента України у разі невідповідності їх Конституції і законам України з одночасним зверненням до Конституційного Суду України.

Верховна Рада України передає на підпис Президентові України прийняті нею закони для наступного обнародування.

Верховна Рада України розглядає і вирішує питання, що не належать згідно з чинними нормами Конституції України та цим Законом до компетенції органів державної виконавчої чи судової влади, представницьких органів та органів місцевого самоврядування, а також не є такими, що вирішуються виключно всеукраїнським референдумом.

Верховна Рада України не може делегувати свої повноваження іншим органам, крім випадків, передбачених Конституцією України та цим Законом.

Стаття 18. Виключно законами визначаються:

1) регулювання питань про права та свободи людини і громадянина, громадянство, статус осіб без громадянства, біженців та іноземців; засади внутрішньої і зовнішньої політики, оборони та державної безпеки; основи соціального захисту і охорони здоров'я громадян, охорони навколишнього природного середовища, виховання, освіти і культури, науки, охорони прав інтелектуальної власності, шлюбу і сім'ї; права національних меншин; питання демографії і міграції; статус мов; діяльність об'єднань громадян, засобів масової інформації;

2) загальнодержавні податки, види зборів і платежів, фінансове, цінове і кредитне регулювання, митна справа; правовий режим власності, майнові відносини; засади правового регулювання економічного та соціального розвитку держави, підприємництва, праці, природо- і землекористування, питання видів, типів, вартості і карбування монет; затвердження Державного бюджету України, а також зміни і звіт про його виконання; державний кредит; статус спеціальних (вільних) економічних зон; випуск державних цінних паперів; валюта та проби;

3) організація та діяльність Верховної Ради України, статус народних депутатів України, органів державної виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, основні засади державної служби, судоустрою, судочинства, адвокатури, нотаріату, прокуратури та органів виконання покарань; діяння, які є злочинними, адміністративними і дисциплінарними порушеннями, відповідальність за них;

4) порядок використання природних ресурсів, енергосистем, усіх видів транспорту та зв'язку; освоєння космосу;

5) встановлення одиниць ваги, міри, часу, стандартів і засади державної статистики та інформатики;

6) організація і порядок проведення виборів і референдумів;

7) статус столиці, міст загальнодержавного значення;

8) правила здійснення дипломатичних і консульських відносин, укладення, денонсації, приєднання до міжнародних договорів;

9) правовий режим державного кордону;

10) статус іноземних військ на території України; порядок використання Збройних Сил України за межами України;

11) правовий режим воєнного і надзвичайного стану;

12) встановлення державної символіки та її використання; заснування державних нагород, військових, почесних та інших спеціальних звань.

До законодавчого регулювання можуть бути віднесені також інші питання, визначені Конституцією України.

РОЗДІЛ III

ПРЕЗИДЕНТ УКРАЇНИ

Стаття 19. Президент України є главою держави і главою державної виконавчої влади України.

Президент України як глава держави представляє Україну як у внутрішньодержавних, так і у зовнішніх відносинах.

Президент України як глава державної виконавчої влади здійснює цю владу через очолювані ним Уряд – Кабінет Міністрів України та систему центральних і місцевих органів державної виконавчої влади.

Стаття 20. Президентом України може бути обраний громадянин України віком від 35 до 65 років, який проживає в Україні не менш як 10 останніх років перед обранням і володіє державною мовою.

Стаття 21. Президент України обирається громадянами України строком на п'ять років на основі загального, рівного і прямого виборчого права при таємному голосуванні.

Порядок проведення виборів Президента України визначається Законом України "Про вибори Президента України" (1297-12).

Чергові вибори Президента України проводяться в першу неділю листопада після закінчення п'ятирічного строку з дня його обрання.

Президент України вступає на посаду не пізніше як через п'ятнадцять днів з часу оголошення результатів виборів. При вступі на посаду Президент України приносить Присягу на пленарному засіданні Верховної Ради України, текст і порядок проголошення якої визначаються законом.

Одна і та ж особа не може бути Президентом України більше двох строків підряд.

Стаття 22. Президент України у місячний строк після вступу на посаду або з дня відставки попереднього складу Уряду призначає Прем'єр-міністра України, формує новий склад Уряду України – Кабінет Міністрів України.

У двомісячний строк від дня сформування Кабінет Міністрів України представляє Програму своєї діяльності на розгляд Верховної Ради України. У разі незгоди з поданою Програмою Верховна Рада України може виразити Кабінету Міністрів України недовіру.

Після схвалення Верховною Радою України Програми діяльності Уряду України Верховна Рада України може виразити недовіру Уряду України не раніше ніж після однорічного строку його роботи.

Стаття 23. Президент України за своїм підписом обнародує закони України, які були прийняті Верховною Радою України.

Обнародування законів має бути здійснено у двотижневий строк з часу, коли тексти законів надійшли від Верховної Ради України до Президента України.

У цей же строк Президент України в разі незгоди із змістом закону, прийнятого Верховною Радою України, може використати щодо цього закону право вето і повернути його із своїми зауваженнями для повторного розгляду Верховною Радою України.

Якщо під час повторного розгляду Верховна Рада України більшістю у 2/3 голосів від фактичного її складу знову схвалить цей закон, Президент України в 10-денний строк має його підписати і обнародувати.

Стаття 24. Президент України:

1) виступає гарантом державного суверенітету, незалежності, недоторканності кордонів, національної безпеки, територіальної цілісності України, додержання Конституції і законів України, прав та свобод людини і громадянина;

2) звертається з посланнями до народу України;

3) подає Верховній Раді України щорічні та позачергові доповіді про внутрішню і зовнішню політику України;

4) очолює систему органів державної виконавчої влади України;

5) створює, реорганізує і ліквідує міністерства, відомства,

інші центральні та місцеві органи державної виконавчої влади в межах коштів Державного бюджету України, призначає (затверджує) і звільняє з посад керівників цих органів;

6) скасовує акти центральних і місцевих органів державної виконавчої влади України, а також акти органів виконавчої влади Автономної Республіки Крим у разі їх невідповідності Конституції та законам України, а також указам і розпорядженням Президента України;

7) здійснює в межах, встановлених законом, управління майном, що перебуває у загальнодержавній власності;

8) є Верховним Головнокомандувачем Збройними Силами України, призначає і звільняє вище командування Збройних Сил України, вживає заходів щодо забезпечення обороноздатності держави;

9) очолює Раду Національної безпеки України та затверджує її персональний склад;

10) подає на розгляд Верховної Ради України проект Державного бюджету України та звіт про його виконання;

11) спільно з Головою Верховної Ради України подає кандидатуру для призначення Верховною Радою України Голови Конституційного Суду; призначає половину складу суддів Конституційного Суду України;

12) подає кандидатури для призначення Верховною Радою України на посади Голови Верховного Суду України, Голови Вищого арбітражного суду України, Генерального прокурора України, Голови Правління Національного банку України, а також для призначення суддів Верховного Суду України і Вищого арбітражного суду України;

13) призначає за поданням Міністерства юстиції України, погодженим з Верховним Судом України та Вищим арбітражним судом України, суддів загальних та арбітражних судів;

14) здійснює зовнішню політику України, веде переговори і підписує міжнародні договори України; призначає і відкликає дипломатичних представників України в іноземних державах та при міжнародних організаціях; приймає вірчі і відкличні грамоти акредитованих при ньому дипломатичних представників іноземних держав;

15) подає на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо персонального складу Центральної виборчої комісії по виборах народних депутатів України та Президента України;

16) приймає рішення про визнання іноземних держав;

17) нагороджує державними нагородами України, присвоює почесні звання України; засновує президентські відзнаки і нагороджує ними;

18) присвоює вищі військові звання, дипломатичні ранги, інші спеціальні звання і класні чини та військові звання суддям військових судів;

19) вирішує питання прийняття до громадянства і виходу з громадянства України, надання притулку іноземним громадянам та особам без громадянства; вживає заходів щодо захисту інтересів громадян України поза її межами;

20) здійснює помилування осіб, засуджених судами України; видає укази про амністію;

21) приймає рішення про оголошення стану війни, запровадження воєнного стану на всій території України чи в окремих її місцевостях у разі воєнного нападу або загрози воєнного нападу на Україну, рішення про їх припинення або скасування, укладення миру і невідкладно вносить ці питання на розгляд Верховної Ради України, а також оголошує загальну або часткову мобілізацію на території України у разі оголошення стану війни;

22) оголошує в разі необхідності окремі місцевості України зонами екологічного лиха;

23) оголошує на всій території України або в окремих її місцевостях надзвичайний стан відповідно до Закону України "Про надзвичайний стан" (2501-12);

24) здійснює інші повноваження відповідно до Конституції та

законів України.

Президент України не може передавати свої повноваження іншим особам та органам.

Стаття 25. Президент України в межах своїх повноважень видає укази і розпорядження, які є обов'язковими для виконання на всій території України, дає їх тлумачення.

Президент України видає укази з питань економічної реформи, не врегульованих чинним законодавством України, які діють до прийняття відповідних законів.

Стаття 26. Президент України може призначити всеукраїнський референдум. Призначення Президентом України всеукраїнського референдуму здійснюється на підставах і в порядку, передбаченому Законом України "Про всеукраїнський та місцеві референдуми" (1286-12).

Стаття 27. Президент України подає Верховній Раді України щорічні і за зверненням Верховної Ради України позачергові, не частіше одного разу на рік, доповіді про внутрішню і зовнішню політику України.

Президент України може звертатися до народу України і Верховної Ради України з посланнями з актуальних питань суспільного і державного життя.

Стаття 28. Президент України користується правом недоторканності. Президент України виконує свої обов'язки до вступу на посаду новообраного Президента України.

РОЗДІЛ IV

УРЯД УКРАЇНИ - КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

Стаття 29. Уряд України - Кабінет Міністрів України є центральним колегіальним органом державної виконавчої влади, підпорядкованим Президентові України і відповідальним перед ним.

Уряд України у своїй діяльності керується Конституцією, законами України, постановами Верховної Ради України, указами і розпорядженнями Президента України, Програмою діяльності Уряду, схваленою Верховною Радою України.

Стаття 30. Прем'єр-міністр України організує і координує роботу Уряду - Кабінету Міністрів України, діючи в межах, визначених Президентом України.

Стаття 31. Кабінет Міністрів України у межах своїх повноважень:

1) забезпечує здійснення внутрішньої і зовнішньої політики, виконання Конституції і законів України, постанов Верховної Ради України, указів і розпоряджень Президента України;

2) вживає заходів щодо забезпечення державного суверенітету, національної безпеки і обороноздатності України, її територіальної цілісності і економічної самостійності;

3) здійснює заходи щодо забезпечення прав і свобод громадян, законності і правопорядку, боротьби із злочинністю, охорони прав власності;

4) забезпечує проведення економічних реформ, становлення, розвиток і стабільність ринкової економіки, її соціальну орієнтованість, розробляє і виконує загальнодержавні програми соціально-економічного і культурного розвитку України;

5) здійснює управління майном, що перебуває у загальнодержавній власності, та визначає форми взаємодії із

суб'єктами інших форм власності;

6) забезпечує проведення державної політики у галузі фінансів, податків, цін та оплати праці, митній справі;

7) створює загальнодержавні та інші фонди розвитку, фонди ліквідації наслідків стихійного лиха та катастроф;

8) здійснює державну політику в галузі освіти, науки, культури і охорони здоров'я;

9) відповідає за складання проекту Державного бюджету України та виконання Державного бюджету України;

10) відповідає за проведення державної політики соціального захисту громадян;

11) відповідає за стан навколишнього природного середовища, екологічну безпеку і раціональне природокористування, за випуск і реалізацію екологічно чистих та якісних продуктів харчування, високоякісних предметів побуту та об'єктивну поінформованість населення у цій сфері;

12) спрямовує і координує роботу міністерств, інших підпорядкованих йому центральних і місцевих органів державної виконавчої влади;

13) здійснює інші повноваження, передбачені законами України.

Стаття 32. Президент України подає не пізніше 1 вересня проект Державного бюджету України на розгляд Верховної Ради України разом з концепцією бюджету, показниками кредитної емісії Національного банку України, прогнозом економічного розвитку України на наступний рік, показниками балансу фінансових ресурсів України. Проект Державного бюджету України має бути розроблений з додержанням вимог бюджетної резолюції, прийнятої Верховною Радою України.

Стаття 33. У разі несвоєчасного подання проекту Державного бюджету України Верховна Рада України може прийняти рішення про вотум недовіри Кабінету Міністрів України в цілому чи окремим його членам.

Стаття 34. У питаннях, пов'язаних з проведенням грошової кредитної політики, Кабінет Міністрів України погоджує свої дії з Національним банком України, на який покладаються функції визначення і проведення цієї політики.

Стаття 35. Кабінет Міністрів України на підставі Конституції та законів України, постанов Верховної Ради України, указів і розпоряджень Президента України видає у межах своїх повноважень постанови і розпорядження, які є обов'язковими для виконання на всій території України.

Міністри, керівники інших центральних органів державної виконавчої влади, керівники органів державної виконавчої влади Автономної Республіки Крим та областей, міст Києва та Севастополя здійснюють керівництво дорученими їм сферами і несуть відповідальність перед Президентом України за стан справ у цих сферах. Нормативно-правові акти центральних міністерств і відомств підлягають реєстрації у Міністерстві юстиції України.

РОЗДІЛ V

СУДИ УКРАЇНИ

Стаття 36. Судову владу в Україні здійснюють виключно суди. Конституційний Суд України, загальні та арбітражні суди складають судову систему України.

Судові рішення ухвалюються іменем України.

Стаття 37. Суди захищають права і законні інтереси громадян, юридичних осіб і держави шляхом здійснення правосуддя.

Суди є незалежними. Усі державні та інші установи і громадяни зобов'язані поважати незалежність судів.

Суди у своїй діяльності підкоряються тільки закону.

Суди України мають самостійне бюджетне фінансування.

Стаття 38. Конституційний Суд України є незалежним органом судової влади, що забезпечує відповідність законів, інших нормативних актів законодавчої і виконавчої влади Конституції України, охорону конституційних прав та свобод людини і громадянина.

Стаття 39. Правосуддя в Україні здійснюється у формі судочинства в цивільних, господарських, адміністративних і кримінальних справах, а також у формі прийняття рішень з питань відповідності чинному законодавству правових актів посадових осіб, місцевих органів державної виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

Будь-яке втручання у здійснення правосуддя забороняється. Судові рішення не підлягають перегляду інакше як судом і у встановленому законом порядку. Створення надзвичайних або особливих судів у мирний час не допускається. Створення та діяльність таких судів у воєнний час регулюється законом.

Стаття 40. Судді є недоторканими, незалежними і підкоряються тільки закону. Статус суддів, порядок їх призначення визначаються Конституцією України і законами України.

Стаття 41. Судовий нагляд за законністю судових рішень загальних і арбітражних судів здійснюється відповідно Верховним Судом України та Вищим арбітражним судом України.

Стаття 42. Судді усіх судів, крім суддів Верховного Суду України, Вищого арбітражного суду України та Конституційного Суду України, призначаються Президентом України за поданням Міністерства юстиції України, погодженим відповідно з Верховним Судом України і Вищим арбітражним судом України.

РОЗДІЛ VI

ПРОКУРАТУРА УКРАЇНИ

Стаття 43. Прокуратура України є органом державного обвинувачення, здійснення загального нагляду та нагляду за виконанням покарань у місцях позбавлення волі.

На Генерального прокурора України і підпорядкованих йому прокурорів покладається:

1) нагляд за додержанням Конституції та законів України органами та посадовими особами державної виконавчої влади, представницькими органами та органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями усіх форм власності, а також громадянами України, особами без громадянства;

2) нагляд за додержанням законодавства з питань прав і свобод громадян;

3) нагляд за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність, дізнання і попереднє слідство;

4) розслідування злочинів у справах, які віднесені до компетенції органів прокуратури;

5) підтримання державного обвинувачення в суді;

6) нагляд за додержанням законів у місцях виконання кримінальних покарань, а також за застосуванням інших заходів примусового характеру;

7) захист майнових та інших інтересів громадян, юридичних осіб і держави.

Стаття 44. Генеральний прокурор України призначається на посаду та звільняється з посади Верховною Радою України за поданням Президента України.

Стаття 45. Прокурори у здійсненні своїх повноважень є незалежними і керуються тільки Конституцією та законами України.

Організація, повноваження, порядок діяльності Прокуратури України визначаються Законом України "Про прокуратуру" (1789-12).

РОЗДІЛ VII

МІСЦЕВІ ОРГАНИ ДЕРЖАВНОЇ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ ТА МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Стаття 46. Органами державної виконавчої влади в областях, містах Києві та Севастополі (як містах загальнодержавного значення) і районах (крім районів у містах, за винятком міст Києва та Севастополя) є відповідно обласні, Київська та Севастопольська міські, районні, районні в містах Києві та Севастополі державні адміністрації, які очолюють голови цих адміністрацій.

Головами обласних, Київської та Севастопольської міських і районних державних адміністрацій Президент України призначає осіб, обраних головами відповідно обласних, Київської та Севастопольської міських і районних Рад.

У здійсненні своїх повноважень органи місцевої державної влади підпорядковані вищим органам державної виконавчої влади. Правовий статус та обсяг повноважень обласних, Київської та Севастопольської міських, районних державних адміністрацій визначається цим Законом та Положенням, яке затверджується Президентом України. Президент України може делегувати державній адміністрації повноваження щодо управління розташованим на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці майном, що перебуває в загальнодержавній власності.

Особливості організації і функціонування органів державної виконавчої влади та органів місцевого самоврядування в містах Києві та Севастополі визначаються окремими законами.

Стаття 47. Місцеве самоврядування в Україні - це гарантоване державою право територіальних колективів громадян та обраних ними органів місцевого самоврядування самостійно вирішувати всі питання місцевого значення в межах Конституції (888-09) і законів України.

Територіальною основою місцевого самоврядування є село (сільрада), селище, місто. Райони в містах з районним поділом є складовою частиною місцевого самоврядування міст. Питання організації управління районами в містах належать до компетенції міських Рад.

Первинними суб'єктами місцевого самоврядування є територіальні колективи громадян, які проживають у селах (сільрадах), селищах, містах.

Територіальні колективи громадян здійснюють свої повноваження безпосередньо та через обрані ними органи.

Фінансово-економічну основу місцевого самоврядування становлять: комунальна власність і фінансові ресурси села (сільради), селища, міста, джерелом яких є доходи місцевих бюджетів та позабюджетні надходження.

Стаття 48. Формами безпосереднього здійснення місцевого самоврядування територіальними колективами громадян є референдуми та інші способи участі громадян в обговоренні та вирішенні питань, віднесених законом до компетенції місцевого самоврядування.

Стаття 49. Органами місцевого самоврядування в селах (сільрадах), селищах, містах є відповідно сільські, селищні та міські Ради, що обираються згідно з законодавством України громадянами України, які проживають на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці.

До компетенції органів місцевого самоврядування належать:

- розробка, затвердження і виконання бюджетів відповідних адміністративно-територіальних одиниць згідно з чинним законодавством;

- встановлення передбачених законом місцевих податків і зборів;

- розпорядження комунальною власністю;

- організація та проведення місцевих референдумів;

- сприяння додержанню Конституції та законів України, указів і розпоряджень Президента України, постанов і розпоряджень Уряду України;

- здійснення інших повноважень, встановлених чинним законодавством.

Органи місцевого самоврядування з урахуванням місцевих умов і особливостей можуть за взаємною угодою перерозподіляти між собою на підставі договорів окремі самоврядні повноваження.

Порядок формування, організації та обсяги власних повноважень органів місцевого самоврядування визначаються окремим законом.

Стаття 50. Виконавчими органами сільських, селищних і міських Рад є виконавчі комітети. Персональний склад виконавчого комітету відповідної Ради формує голова Ради одноособово. Голови сільської, селищної, міської Рад обираються громадянами України, які проживають на території села (сільради), селища, міста. Голова Ради за посадою очолює виконавчий комітет відповідної сільської, селищної, міської Ради.

Голови сільської, селищної, міської Рад здійснюють загальне керівництво роботою відповідної Ради як самоврядного органу і керують діяльністю комунальних та інших служб відповідних виконавчих органів місцевого самоврядування.

Стаття 51. Голови та очолювані ними виконавчі комітети сільських, селищних і міських Рад, крім власної компетенції Рад, здійснюють також делеговані їм повноваження державної виконавчої влади, обсяг яких визначається Президентом України.

Голови Рад та очолювані ними виконавчі комітети з питань самоврядних повноважень підзвітні та підконтрольні відповідним Радам.

Голови Рад та очолювані ними виконавчі комітети з питань здійснення делегованих їм повноважень державної виконавчої влади підпорядковуються Президенту України, Кабінету Міністрів України, а також головам державних адміністрацій вищого рівня.

Стаття 52. Рішення Рад, їх голів та виконавчих комітетів з питань місцевого самоврядування, якщо вони суперечать Конституції та законам України, до їх вирішення судом відповідно до чинного законодавства України зупиняються:

- сільських, селищних, міських (міст районного значення) - розпорядженням голови відповідної районної державної адміністрації;

- міських (міст обласного значення) - розпорядженням голови обласної державної адміністрації.

Стаття 53. Представницькими органами в областях, містах Києві та Севастополі, районах (крім районів у містах, за винятком міст Києва та Севастополя) є обласні, Київська та Севастопольська міські, районні, районні в містах Києві та Севастополі Ради. Ці

Ради в межах своїх повноважень:

- затверджують бюджет та здійснюють контроль за його виконанням;

- схвалюють програми соціально-економічного розвитку відповідних адміністративно-територіальних одиниць;

- заслуховують щорічні звіти голів місцевих державних адміністрацій з питань виконання програм соціально-економічного розвитку територій та бюджету.

Інші повноваження обласних, Київської та Севастопольської міських, районних Рад, передбачені чинним законодавством, передаються обласним, Київській, Севастопольській міським та районним державним адміністраціям.

Порядок формування, функціонування та обсяг повноважень обласних і районних Рад визначаються окремим законом.

Стаття 54. Рішення обласних, Київської та Севастопольської міських, районних Рад з питань власних повноважень, якщо вони суперечать Конституції та законам України, до їх вирішення судом відповідно до чинного законодавства зупиняються:

- районних - розпорядженням голови відповідно обласної, Київської та Севастопольської міської державної адміністрації;

- обласних, Київської та Севастопольської міських - розпорядженням Кабінету Міністрів України.

Стаття 55. До складу сільських, селищних, міських, районних та обласних Рад входять депутати, загальна чисельність яких, залежно від кількості населення, що проживає на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці, не може бути меншою семи і більшою 75.

Стаття 56. Рішення голів та очолюваних ними виконавчих комітетів сільських, селищних, районних у місті (там, де вони будуть створені), міських Рад, прийняті з питань здійснення делегованих їм повноважень державної виконавчої влади, у разі порушення ними Конституції та законів України, указів та розпоряджень Президента України, постанов та розпоряджень Уряду України можуть бути скасовані головами обласних державних адміністрацій.

Стаття 57. Рішення голів районних державних адміністрацій у разі порушення ними Конституції та законів України, указів і розпоряджень Президента України, постанов і розпоряджень Уряду України можуть бути скасовані головами відповідно обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій.

Рішення голів обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій у разі порушення ними Конституції та законів України, указів і розпоряджень Президента України, постанов і розпоряджень Уряду України можуть бути скасовані Президентом України.

Стаття 58. У разі порушення Конституції та законів України, указів і розпоряджень Президента України, постанов і розпоряджень Уряду України голови обласних, Київської та Севастопольської міських, районних державних адміністрацій можуть бути достроково звільнені Президентом України.

Звільнення з посад голів обласних, Київської та Севастопольської міських, районних державних адміністрацій тягне за собою припинення їх повноважень як голів обласних, Київської та Севастопольської міських і районних Рад.

Повноваження голів сільських, селищних, міських Рад можуть бути за висновком суду достроково припинені Президентом України у разі порушення ними Конституції та законів України, указів і розпоряджень Президента України, постанов і розпоряджень Уряду України.

Стаття 59. Автономна Республіка Крим є адміністративно-територіальною автономією у складі України.

Автономна Республіка Крим самостійно вирішує питання, віднесені до її відання Конституцією України та законами України.

РОЗДІЛ VIII

ЗАКЛЮЧНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 60. Цей Закон набирає чинності з дня його офіційного опублікування і діє до прийняття нової Конституції України.

Стаття 61. Законодавство України діє в тій частині, що не суперечить нормам цього Закону.

II

До прийняття нової Конституції України положення чинної Конституції України діють лише в частині, що узгоджується з цим Конституційним Договором.

III

Визнати за необхідне створення належних умов для прискорення та успішного завершення конституційного процесу в Україні з тим, щоб прийняти нову Конституцію України в строк не пізніше одного року з дня підписання цього Конституційного Договору.

IV

До прийняття нової Конституції України Сторони суворо дотримуватимуться положень цього Конституційного Договору і діятимуть у повній відповідності до нього.

До прийняття нової Конституції Сторони не виноситимуть на всеукраїнський референдум, консультативний референдум та опитування громадської думки інших питань, крім прийняття нової Конституції України, текст якої буде узгоджений Сторонами.

Сторони усвідомлюють, що невиконання положень цього Конституційного Договору призведе до хаосу в суспільному житті, розвалу економіки, виникнення загрози громадського конфлікту і поставить під сумнів саме існування суверенної демократичної України.

Цей Конституційний Договір набирає чинності з моменту його підписання Президентом України та Головою Верховної Ради України і є відкритим для підписання народними депутатами України.

Конституційний Договір укладено 8 червня 1995 року в місті Києві у двох примірниках, тексти яких є рівно автентичними.

Голова Верховної Ради України
Олександр МОРОЗ

Президент України
Л. КУЧМА